

Opheffing van de gemeente Diepenveen en verdeling van het gebied dezer gemeente over de gemeenten Deventer en Bathmen

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

De vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken, in welke handen het onderhavige wetsontwerp gesteld werd, hield op 29 januari 1971 te Deventer een openbare hoorzitting ¹⁾, gevolgd door een bezoek aan het bij dit grenswijzigingsvoorstel betrokken gebied ²⁾.

De commissie betuigt bij deze gaarne haar erkentelijkheid voor de haar langs deze weg verschaft voorlichting.

Omtrent haar op 19 maart 1971 overeenkomstig artikel 22 van het Reglement van Orde gehouden, voor alle leden der Kamer toegankelijke vergadering, heeft de commissie de eer, als volgt te rapporteren ³⁾.

Het dubbelstadplan

Terstond na de grenswijziging tussen Deventer en Diepenveen bij de wet van 8 juli 1959, *Stb.* 281, heeft de gemeente Deventer een nieuwe grenswijziging voorbereid, omdat zij voorzag, dat de toenmalige correctie van Deventer met Diepenveen op langere termijn beslist onvoldoende zou zijn. Zij ontwierp in vier jaar tijds het zogenaamde „dubbelstadplan” en maakte bij de Kroon een tot deze uitbreiding strekkend verzoek aanhangig (10 juni 1963). Pas in juni 1967, vier jaar later dus, viel – in beroep, aanhangig gemaakt tegen de goedkeuring door gedeputeerde staten van Overijssel tegen dit uitbreidingsplan – te dezer zake de – negatieve – beslissing van de Kroon.

Vele leden vroegen, wanneer naar schatting van de Regering het tijdstip zal aanbreken, dat dusdanig tijdrovende procedures tot de onmogelijkheden gaan behoren. In dit verband vroegen zij verder, hoe het stond met het overleg hetwelk de Minister van Binnenlandse Zaken op verzoek van de voorzitter dezer commissie geopend heeft met de Raad van State om tot verkorting van dit soort procedures te komen.

Sommige leden moest de algemene opmerking van het hart, dat de gang van zaken in de achter ons liggende tien jaren met betrekking tot de ruimtelijke ordening en bestuurlijke organisatie in de regio Deventer naar hun gevoel een schoolvoorbeeld was van hoe het niet moet. Zonder op de schuldvraag in te gaan, stelden zij vast, dat er op een zeer betreurenswaardige wijze met tijd en geld gemorst was.

Sommige andere leden noemden opheffing van de gemeente Diepenveen een maatregel, welke huns inziens niet noodzakelijk was en waartegen terecht vele bezwaren aangevoerd waren. Eveneens terecht achtten deze leden de sterke tegenstand, welke gerezen is tegen de plannen van Deventer om de – overigens noodzakelijke – uitbreiding van haar woongebied tot stand te brengen in de van onvervangbaar hoge waarde te achten Diepenveense natuurgebieden.

Acht de Minister, zo vroegen deze leden, de juistheid van het door de Regering genomen besluit om de uitvoering van

¹⁾ Aangekondigd in de *Staatscourant* van 30 november 1970.

²⁾ De naar aanleiding van dit wetsontwerp ingezonden, alsmede de op de hoorzitting overgelegde stukken zijn nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

³⁾ Tot haar leedwezen heeft de commissie, vanwege geheel buiten dit ontwerp gelegen omstandigheden, dit verslag niet meer vóór de ontbinding van de Kamer kunnen vaststellen.

de in een reeks van jaren gemaakte kostbare plannen tot uitbreiding van Deventer op de westelijke oever van de IJssel te verhinderen, achteraf niet voor twijfel vatbaar en is er – nu de E 8 tot stand komt en er een nieuwe situatie ontstaat – geen aanleiding het besluit te herzien en de uitvoering van de plannen tot het stichten van een z.g. dubbelstad alsnog te bevorderen?

Deze suggestie vond van andere zijden geen steun.

De vele leden, hierboven aan het woord, gaven als hun oordeel te kennen dat voor de argumenten, waarop de Ministers van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en van Binnenlandse Zaken hun beslissing tegen het dubbelstadplan baseerden, wel wat te zeggen was. De oostwaartse economische expansie van de Randstad en het feit, dat Deventer na voltooiing van de E 8 en de R 50 een uitstekende verkeersligging heeft, rechtvaardigt de schatting dat Deventer rond het jaar 2000 pl.m. 110 000 inwoners zal hebben; anderzijds is Deventer te klein en groeit te langzaam om zich de ontwikkeling en het bestaan van twee stedelijke centra (op elke oever één) te veroorloven. De vrees dat dan géén van beide centra een karakter zal krijgen dat past bij een stad van ruim 100 000 inwoners en dat zelfs het bestaande centrum van Deventer ernstig geschaad zou kunnen worden en achteruit zou kunnen gaan, achten deze leden inderdaad gerechtvaardigd.

Vele andere leden, benevens enkele leden, zouden, hoe aantrekkelijk de dubbelstadgedachte ook zou kunnen zijn, het onrakelen ervan onbillijk achten tegenover Deventer, dat door de beslissing van de Ministers in 1968 in grote moeilijkheden is geraakt en met grote energie aan nieuwe plannen is begonnen, aangezien daarmee weer veel tijd gemoeid zou zijn. Zij meenden dat dit Deventer niet mocht worden aangedaan, te meer omdat door de gang van zaken Deventer al een groot aantal woningen heeft „verspeeld”, buiten haar schuld.

Om dezelfde reden meenden deze leden dat de onderhavige kwestie van de gemeentelijke indeling zo spoedig mogelijk door de nieuwe Kamer behandeld zou moeten worden. Hoe de uitkomst ook moge zijn, Deventer dient op zo kort mogelijke termijn uit zijn noodsituatie te worden verlost. De in de vergadering van provinciale staten van 18 december 1970 aangenomen motie onderstreept dit.

Verscheidene leden betreurden de gang van zaken met betrekking tot de noodzakelijke gebiedsuitbreiding van Deventer in zeerste. De Regering gaat daarbij zeker niet vrij uit. Door Deventer te lang in de waan te laten, dat de dubbelstadgedachte haar instemming had, was de Regering er schuldig aan, dat veel kostbare tijd verloren ging en veel geld onnut werd uitgegeven.

Deze leden lieten in het midden of de argumenten tegen de dubbelstadgedachte in hun ogen steekhoudend waren. In ieder geval spreekt het financiële argument hen weinig aan, aangezien een bebouwing, die de landschappelijke schoonheid van het gebied Steenbrugge nog enigermate intact laat, eveneens bijzonder kostbaar zal zijn.

Doch hoe dan ook, zij achtten het niet redelijk op deze beslissing terug te komen. Dan zou wederom veel kostbare tijd verloren gaan.

Verscheidene leden meenden dat tot de vaststaande feiten, waarvan bij de beoordeling van het voorliggende wetsvoorstel moest worden uitgegaan, behoorde het ook huns inziens uiterst ongelukkige overheidsbeleid inzake het dubbelstadplan van Deventer alsmede de hoogst ontactische uitlatingen van de overheid jegens Deventer inhoudende dat Deventer Diepenveen mocht hebben in plaats van de uitbreiding op de westelijke IJsseloever, doch dat hieraan thans niets meer te doen was. Wel meenden zij dat het streven erop gericht zou dienen te zijn, dat noch Deventer noch Diepenveen slachtoffer zou worden van door anderen gemaakte fouten.

De sommige leden, die hierboven het eerst het woord voerden, volstonden met op te merken, dat ook huns inziens de verwerping van de dubbelstadgedachte als een niet meer ongedaan te maken feit moest worden beschouwd.

De gemeente Diepenveen

De sommige leden, die in het voorgaande de vraag van de dubbelstadgedachte weer hadden opgeworpen, stelden de vraag of de Minister, nu duidelijk was dat de gemeente Diepenveen tot medewerking bereid was ter leniging van de ruimtenood van Deventer, zijn visie wilde geven over de mogelijkheid tot overdracht van het gebied Colmschate aan Deventer, waardoor laatstgenoemde gemeente voor een reeks van jaren genoeg ruimte zal hebben. Is de Minister bereid, het ontwerp in de zin van dit alternatief te wijzigen?

Verscheidene leden zouden eveneens gaarne de beschouwingen van de Minister vernemen met betrekking tot het jongste aanbod van Diepenveen om door grenswijziging nabij Colmschate ruimte te bieden voor een nieuwe wijk van 30 000 inwoners, terwijl de eerste 900 woningen in 1972 reeds ter beschikking zouden zijn.

Is de bewindsman mede van mening dat deze wijk gunstig gelegen zou zijn ten opzichte van de industrieterreinen Bergweide en Kloosterlande in de nabijheid van E 8 en dat zij te situeren zou zijn rondom een voorstadshalte van de N.S.?

Zou door de afleiding van de Deventer stadsontwikkeling naar Colmschate uitbreiding in Steenbrugge – door Diepenveen als het breekijzer in de eigen gemeente ervaren – achterwege kunnen blijven?

Verscheidene andere leden, die als een vaststaand uitgangspunt voorop stelden de omstandigheid, dat het dringend nodig was huizen te bouwen voor mensen die in Deventer werken, merkten op, dat Diepenveen in de loop der tijden een aantal alternatieven voor de in dit wetsvoorstel vervatte oplossingen aan de hand had gedaan, waarvan het laatste, hierboven reeds vermeld, verband hield met het bekend worden van de beslissing, dat het industrieterrein ten westen van de IJssel zou komen.

Is het waar, zo vroegen zij, dat over de bouw van in totaal 9000 woningen in Colmschate tussen Deventer en Diepenveen overeenstemming bestaat en dat door de bouw van deze woningen waarmee in 1972 begonnen kan worden de onmiddellijke nood, d.w.z. tot 1985, van huizen voor Deventer wordt opgeheven, en dat – als deze huizen gerealiseerd worden – er voldoende tijd is om in samenwerking met Deventer en Diepenveen – en mogelijk andere betrokkenen – tot een gewestelijk gezien bevredigende oplossing te komen?

Is het voorts juist dat, ook indien dit wetsontwerp wet mocht worden, niet eerder met de bouw van huizen in Steenbrugge begonnen zou kunnen worden?

Naar het gevoelen dezer leden had de gemeente Diepenveen terecht gesteld, dat het natuurschoon in en rond Diepenveen onherstelbaar beschadigd zou worden door uitvoering van de plannen welke Deventer koestert en dat die aantasting niet nodig is indien haar alternatief zou worden aanvaard. Zij memoreerden, dat Diepenveen hierin o.a. gesteund wordt door de Contactcommissie Natuur- en Landschapsbescherming.

Meent de Minister nog steeds, dat het nodig is het landschap aldus aan te tasten, nu zich deze nieuwe woningbouwperspectieven voordoen?

Acht de bewindsman het nodig voor verwezenlijking van deze bouwplannen, de wijk Colmschate bij de gemeente Deventer te voegen?

Het leek deze leden niet nuttig in dit verslag in te gaan op alle verschilpunten ten aanzien van bevolkingsprognoses e.d. welke op de hoorzitting naar voren waren gekomen. Mocht de Minister het met hen eens zijn dat de woningbouw het meest urgente probleem is en dat de oplossing Colmschate daarvoor een minstens even snelle oplossing biedt als andere oplossingen, dan zou daaruit naar hun voorlopig oordeel slechts de conclusie kunnen worden getrokken dat de woningbouw moet plaatsvinden en dat zo snel mogelijk begonnen moet worden met overleg tussen alle betrokkenen over verdergaande plannen.

Sommige andere leden stelden als uitgangspunt voorop, dat de huidige gemeentegrenzen van Deventer niet gehandhaafd kunnen worden omdat een bevrozen van deze gemeente op het

tegenwoordige niveau uit overwegingen van stedenbouwkundige en bestuurlijke aard onaanvaardbaar is, en dat het oorspronkelijk Diepenveense alternatief (bouw in omliggende gemeenten) – voor deze leden overigens ook niet aanvaardbaar – als achterhaald kon worden beschouwd.

Is het thans alsnog aan de orde gestelde alternatief-Colmschate, zo vragen deze leden, te laat gekomen of kan het ook in de gegeven situatie een oplossing bieden?

Diepenveen is wat bestuurskracht en financiële positie betreft een gezonde gemeente. Mede gelet op het sterk ontwikkelde gemeenschapsleven in deze gemeente zou opheffing naar het gevoel dezer leden als een verlies moeten worden beschouwd. Ook het geestelijke en sociale klimaat van Diepenveen wijkt nogal van het Deventerse patroon af. Tegen deze achtergrond betreurden de hier aan het woord zijnde leden, dat in de memorie van toelichting zo weinig aandacht aan de belangen van de bevolking van Diepenveen besteed was.

De ontwikkeling van de wijk Steenbrugge zal voorts, zo ver volgden deze leden, een belangrijk stuk landschapsschoon aantasten. In dit verband zijn de volgende opmerkingen uit het advies van gedeputeerde staten van belang:

„Ten aanzien van hetgeen met betrekking tot de aantasting van het natuur- en landschapsschoon rond Deventer bij het verwezenlijken van de plannen van Deventer wordt opgemerkt, moet erkend worden, dat dit betoog van Diepenveen een grote mate van juistheid bevat. Erkend zal moeten worden, dat het landschap, waarvan de bijzondere charme is de afwisseling van openheid en beslotenheid, als zodanig – dus als landschap – vernield wordt. Men kan nu eenmaal niet in dit landschap stadswijken stichten en tegelijk het karakter van dit gebied ongerept bewaren. Men dient te erkennen, dat het huidige fraaie landschap sterk aangetast zal worden en dat het natuurschoon, voor zover dat nog gespaard wordt, een totaal andere functie zal krijgen, nl. een functie als onderdeel van een stedelijk geheel.”

Om zich een oordeel te kunnen vormen over de vraag of het – wat aantasting van landschap betreft veel aantrekkelijker – plan-Colmschate een aanvaardbaar alternatief ware, zouden deze leden het op prijs stellen indien de bewindslieden in de memorie van antwoord uitvoerig de voor- en nadelen van dit plan zouden uiteenzetten. Daarvoor zou te meer reden zijn, waar dit plan eerst na de interne beslissing omtrent het onderhavige wetsontwerp gestalte had gekregen. De hier aan het woord zijnde leden zouden het op prijs stellen, indien daarbij o.m. aandacht zou worden besteed aan de volgende punten.

Is het juist, dat de toekomstige bewoners van een wijk Colmschate op veel directere en dus vluggere wijze verbindingen voor hun woon-werkverkeer met de belangrijkste industriegebieden van Deventer (het huidige en het toekomstige ten westen van de IJssel) zullen hebben dan de bewoners van een wijk Steenbrugge, die zich voor dit woon-werkverkeer door het – nauwe – centrum van Deventer moeten begeven?

Is het juist, dat het achterland van een wijk Colmschate (richting Bathmen en Okkenbroek) de bewoners een gelijkwaardig stuk recreatieterrein biedt als de bewoners van een wijk Steenbrugge?

Is het juist, dat aanvaarding van een plan-Colmschate tot een tijdverlies tussen drie en zeven jaar kan leiden, waardoor stagnatie zou komen in de woningbouw? Zou deze stagnatie in ieder geval ten minste twee jaar bedragen? Of kan het tijdverlies bij het maken van een plan voor Colmschate op slechts één jaar gesteld worden? Is een continuwoningbouw ten behoeve van Deventer bij aanvaarding van het plan-Steenbrugge wel verzekerd?

Door welke feitelijke ontwikkelingen wordt het optimisme c.q. het pessimisme van Diepenveen c.q. Deventer ten aanzien van de grondverwerving in Colmschate gedragen?

In hoeverre past het bouwplan voor 900 woningen, waarover op 7 januari een akkoord is gesloten, als eerste fase in een in een later stadium verder te ontwikkelen plan? Pleit het in uitvoering nemen van deze eerste fase er niet voor, om in deze richting verder te werken? Zullen de problemen voor aansluiting

van wegen, waterleiding, riolering etc. waarop de gemeente Deventer ter verdediging van het plan-Steenbrugge wijst, ook niet reeds opgelost moeten worden in verband met deze eerste 900 woningen en, zo ja, welke betekenis hebben deze argumenten dan nog voor het plan-Steenbrugge?

Wat is het verschil in afstand tussen het centrum van een wijk-Steenbrugge en het koopcentrum van Deventer in de binnenstad en de afstand tussen het centrum van een wijk-Colmschate en bedoeld koopcentrum?

Hoe liggen beide wijken ten overstaan van centra van recreatie als zwembaden en voetbalterreinen?

In hoeverre kloppen de bij dit wetsontwerp gehanteerde prognoses over de bevolkingsgroei van Deventer met de prognoses gehanteerd bij de streekplanprocedure? Voor hoeveel jaren zou een wijk Colmschate met 9000 woningen een oplossing betekenen voor de Deventer problematiek?

Kan in Steenbrugge eerder worden gebouwd dan in Colmschate? Van welk tijdstip van inwerkingtreding van de grenswijziging wordt daarbij uitgegaan?

Achten de bewindslieden aanvaarding van dit wetsontwerp en tenuitvoerlegging van het plan-Steenbrugge onlosmakelijk aan elkaar verbonden?

Is het juist dat de strook van drie kilometer, welke bij aanvaarding van het plan-Steenbrugge bebouwd zal worden, het terrein van Groot en Klein Veldhuis en de daar liggende bosgebieden omvat?

In hoeverre is de grond nodig voor de 900 woningen in Colmschate nu al in handen van de overheid (direct of indirect)?

Is het uitgesloten om voor Colmschate binnen 15 maanden een plan ter visie te leggen? Zo ja, welke tijd is daarmede dan naar het oordeel van de bewindslieden gemoeid?

Is het juist, dat ontsluiting van Colmschate door de aanwezigheid van twee spoorlijnen veel meer moeilijkheden geeft dan Steenbrugge en in de beginfase veel duurder wordt?

Hoeveel geld is tot nu toe in de ontwikkeling van het plan-Steenbrugge gestoken?

Is het juist, dat Diepenveen bij afstand van Colmschate een gemeente blijft van meer dan 10 000 inwoners?

Waar deze leden gaarne met de bewindsman instemden, dat niet lichtvaardig moet worden gedacht over het prijsgeven van natuurgebied ten oosten en noorden van Deventer, zouden zij het op prijs stellen nog eens nader toegelicht te zien waarom een blokkering van de verdere ontwikkeling van Deventer – welke zij met de bewindsman onverantwoord en dus onaanvaardbaar achtten – rechtstreeks tot de consequentie leidt, dat Diepenveen zijn zelfstandigheid zal moeten prijsgeven.

Voor verscheidene leden stond alleen al, gezien de voorgeschiedenis van dit wetsontwerp, vast dat de uitbreiding van Deventer zal moeten plaatsvinden op het territoire van de gemeente Diepenveen. De geografische situatie was daarbij zodanig, dat zich ook bij deze leden de vergelijking opdrong, met de situatie Zwolle-Zwollerkerspel van enkele jaren geleden: ook daar betrof het een goed bestuurde, op zich zelf volledig levensvatbare gemeente, ten aanzien waarvan niemand aan ontheffing zou hebben gedacht, ware het niet, dat de kernen te dicht bij Zwolle lagen.

Dit is één van de meest trieste situaties, die men bij het gemeentelijk herindelingsbeleid kan ontmoeten.

De verbeteren strijd, die de inwoners van Diepenveen – op uiterst bekwame wijze – voeren voor het behoud van de zelfstandigheid van hun gemeente, ontmoette bij deze leden dan ook volledig begrip.

Zij tekenden daarbij echter wel aan dat, hoe zeer zij ook voorstanders waren van een democratische procedure met een grote mate van inspraak van de betrokkenen, deze procedure nooit zal kunnen inhouden, dat grenswijzigingen of samenvoegingen van gemeenten alleen dan kunnen plaatsvinden, als de burgerij er in meerderheid mee instemt. Dan zouden in een aantal gevallen onaanvaardbare situaties ontstaan.

Deze leden zagen het dan ook als hun taak voor zich zelf vast te stellen of er een aanvaardbaar alternatief is voor de voorstellen van de bewindsman van Binnenlandse Zaken.

Zij waren er daarbij nog niet van overtuigd, dat het door Diepenveen in laatste instantie op tafel gelegde plan inderdaad dat aanvaardbare alternatief bood.

Met name was voor hun een vraag, of de Diepenveense plannen wel voldoende rekening houden met de centrumfunctie, die Deventer in deze regio zal moeten vervullen. De ter zake door professor Groenman ontwikkelde stellingen hadden deze leden allerminst kunnen overtuigen.

Natuurlijk zullen bewoners van de regio zich op Deventer richten voor die zaken die zij zich dicht bij huis niet kunnen verschaffen, doch dat was naar de mening dezer leden niet het punt waar het om ging.

Deze leden vreezen nl., dat bij uitvoering van de Diepenveense conceptie randgemeenten van Deventer zullen ontstaan van een zódanige omvang, dat deze zelf een groot aantal voorzieningen tot stand brengen ten koste o.a. van de city van Deventer.

Dat zou zelfs al bij de wijk Colmschate volgens Diepenveens model het geval kunnen zijn, als niet Deventer het laatste woord zou hebben bij de opzet van deze wijk.

Deze leden hadden overigens uit de woorden van de burgemeester van Diepenveen tijdens de hoorzitting van de commissie menen te mogen afleiden, dat afstand van het gebied Colmschate bij het gemeentebestuur van Diepenveen niet op verzet zou stuiten, mits het daarbij dan zou blijven. Dat zulks inderdaad het geval zou kunnen zijn, vermochten deze leden nog niet in te zien.

Zij stonden voorshands op het standpunt dat, terwille van de centrumfunctie van Deventer alsmede terwille van een evenwichtige uitbouw van de gemeente Deventer, aan uitbreidingen in de richting Rande en Steenbrugge, naast die in de richting Colmschate, niet zou zijn te ontkomen, hoe zeer hun dat ook aan het hart ging.

Ook hier gold bovendien weer, dat Deventer op duidelijke instigatie van hoger hand al gedurende 2 jaren plannen voor de bouw van de wijk Steenbrugge heeft ontworpen, die bij de aanvaarding van de conceptie-Diepenveen wederom overbodig zouden zijn geweest en waardoor een half miljoen gulden onnut zou zijn uitgegeven.

Deze leden beseften overigens zeer wel, dat argumenten van deze aard tegenover de bevolking van Diepenveen weinig overtuigingskracht zouden hebben.

Tocht achtten zij zich verplicht, deze zaak ook van die kant te bekijken, hoe zeer hun in het algemeen het natuurschoon ook ter harte ging.

Daarbij plaatsten zij echter de aantekening dat ook Diepenveen er in zijn plan niet aan ontkomt om natuurschoon aan te tasten. Wil men dat geheel vermijden, dan moet men alsnog de dubbelstadgedachte aanvaarden, een mogelijkheid waarmee deze leden hadden afgerekend.

Deze leden maakten ten aanzien van de door Deventer voorgenomen bebouwing nog wel enkele opmerkingen.

Heeft de Minister de zekerheid, dat het landgoed Nieuw Rande, dat landschappelijk van het allergrootste belang is, in de plannen van Deventer gespaard kan blijven?

Wanneer zal met de woningbouw in Steenbrugge begonnen kunnen worden en wanneer – naar schatting – met die in Colmschate?

Is al een keuze gemaakt tussen de twee terreinen, waarop de eerste fase van de bouw in Colmschate zou kunnen plaatsvinden?

Is al vordering gemaakt met aankoop van de nog benodigde gronden en is de onteigeningsprocedure al ingezet?

Is de Minister het eens met de wethouder van Deventer, die het plan-Diepenveen betitelde als „paniekstedeboom“?

Vele leden stelden vast, dat de voorgestelde grenswijziging het resultaat geweest is van een streven, de oplossing voor Deventer te zoeken in een uitbreiding ten noorden en ten oosten van de huidige stad, omdat men de centrumfunctie van Deventer niet wil ondergraven en de sanering en modernisering van de binnenstad niet in de weg wil staan.

Deze leden waren blij met het bouwakkoord dat op 7 januari 1971 gesloten was tussen de Minister van Volkshuisvesting

en Ruimtelijke Ordening en de delegaties van de provinciale besturen van Overijssel en Gelderland en van de gemeentebesturen van Deventer en Diepenveen.

Hoewel dit akkoord – aldus deze leden – het minimum aantal woningen dat Deventer tot 1974 denkt nodig te hebben niet haalt, is het toch een goede zaak. Bovendien zou Deventer bij aanneming van dit wetsontwerp vanaf september 1973 een jaarlijkse bouwstroom van 800 woningen kunnen realiseren.

Voor deze leden bleven nog de volgende vragen bestaan:

Wat denkt de Minister van de bodemgeschiktheid voor woningbouw in Schalkhaar?

Acht hij de situering van de noordelijke wijken van Colmschate tussen twee industrieterreinen juist? Ware het niet beter, ruimere groenstroken tussen de geplande industrieterreinen te ontwerpen?

Acht de Minister de argumenten, waarom Averlo niet bij Olst of Raalte maar bij Deventer gevoegd dient te worden, voldoende sterk om de wens van Averlo te negeren?

Wanneer zal het definitieve tracé van R 32 zijn vastgesteld, waardoor wéér een herziening van de grenzen tussen de gemeenten Olst, Deventer, Raalte en Bathem tegemoet kan worden gezien?

Hoe zit het nu precies met het vestigen van een industrieterrein ten westen van de IJssel, liefst tegenover de stad?

Heeft de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening hier een regionaal industrieterrein aanbevolen?

Zo ja, heeft dan de planning van zo'n regionaal industrieterrein geen verstedelijking aldaar tot gevolg (Twello) wat tegen de opvattingen van de Minister zou ingaan?

Tast zo'n regionaal industrieterrein aldaar de groene zone tussen Apeldoorn en Deventer niet te zeer aan?

Of is de Minister integendeel van mening, dat een regionaal industrieterrein aldaar door zijn gunstige ligging – spoorwegen, E 8, R 50 en de gekanaliseerde IJssel – aan Deventer een dergelijke groei kan verschaffen, dat toch óók op de westelijke oever woningbouw zou gepleegd moeten worden en dan „extra“, náást de wijken Rande, Steenbruggen, Schalkhaar en Colmschate of „in plaats van“ enkele van deze wijken?

Vele andere leden, benevens enkele leden, plaatsten de hunnerzijds te stellen vragen gaarne in het kader van een aantal meer algemene uitgangspunten, om deze vragen van een incidenteel karakter te ontdoen. Als deze leden zich in vele gevallen achter het streven naar schaalvergroting hadden gesteld, ook indien deze door grenswijziging tot stand kwam, sproot dit niet voort uit de overweging dat de opgeheven gemeenten slecht bestuurd waren (wat zeker in het geval van Diepenveen geen overweging zou kunnen zijn), doch uit de gedachte, dat een grote gemeente zich een aantal bestuurlijke specialisaties kan veroorloven (als willekeurig voorbeeld: een gemeentelijke planoloog), die tot een evenwichtig welzijnsbehartiging in het betrokken gebied kunnen bijdragen.

Deze overweging leidde hen direkt tot de vraag, of de Minister concreet kon aangeven welke bestuurlijke versterkingen (in bovenbedoelde zin) Deventer zich in zijn conceptie zou kunnen veroorloven welke de gehele streek ten goede zouden komen, die bij handhaving van de huidige situatie niet zouden kunnen worden vervuld. Met andere woorden: hoe zou Deventer de centrumfunctie beter kunnen vervullen, dan zij thans op en vanuit haar beperkte grondgebied kan doen? De aan het woord zijnde leden zouden daarvan gaarne zeer concrete voorbeelden zien.

Het is, zo vervolgden deze leden, duidelijk – en wordt door niemand ontkend – dat Deventer vol is, en gezien de noodzaak tot stadssanering binnen haar huidige grenzen inwonertal niet alleen niet zou kunnen stijgen, doch zelfs zou dalen. Voor een gemeente die een centrumfunctie moet vervullen is dat een onaanvaardbare situatie. Van meerdere zijden is er voorts op gewezen dat het de werkgelegenheid ernstig zou kunnen schaden indien het bedrijfsleven niet op voldoende redelijke woningen voor de werknemers zou kunnen rekenen. De vraag óf er voor Deventer woningen moeten komen is dus niet in discussie. Het gaat er om, wáár voor Deventer moet worden gebouwd en welke invloed dat op het grensbeloop in

het betrokken gebied moet hebben. Een van de vragen die in dit verband opkwam was of, indien in Rande en Steenbrugge zou worden gebouwd (zoals Deventer voorstaat), dan wel het type woningen zou kunnen worden gebouwd waaraan de bevolking van Deventer en het bedrijfsleven de meeste behoefte hebben.

Daar stond tegenover de vraag of, indien buiten de grenzen van Deventer woningen voor Deventenaren zouden worden gebouwd, Deventer voldoende zeggenschap zou hebben in de vraag welk aantal en type (door anderen!) voor haar zouden worden gebouwd.

Een bij de hier aan het woord zijnde leden zwaar tellende factor was het optimale behoud van het landschap. De memorie van toelichting (blz. 7) vermeldt, dat in 1959 deze factor een rol heeft gespeeld toen besloten werd niet naar het noorden en oosten uit te breiden. In 1970 wordt (memorie van toelichting, blz. 10, rechterkolom, onderaan) hieraan naar het deze leden leek iets minder getild. Nu werd van de zijde dezer leden er niet aan getwijfeld, dat het gemeentebestuur van Deventer ervoor zal zorgdragen, dat ook bij bebouwing van Rande en Steenbrugge „de aantrekkelijke landelijke sfeer niet verloren zal gaan” (memorie van toelichting, blz. 11). Er is echter een verschil tussen een aantrekkelijk in het groen gebouwd woongebied en een ongerept natuurgebied. Dit laatste staat de Contactcommissie voor Natuur- en landschapsbescherming (een organisatie welke oordeel voor deze leden altijd van grote betekenis was) voor ogen als zij in haar adres van 25 januari 1971 de vrees uitspreekt dat „het stichten van stadswijken nabij Nieuw Rande en Steenbrugge de ontlustering van een zeer karakteristiek gedeelte van het Zuid-Sallandse landschap tot gevolg zal hebben”.

Deze leden zouden gaarne de visie van de Minister op het adres van de contactcommissie vernemen.

Een van de uitgangspunten van deze leden bij de beoordeling van grenswijzigingsvoorstellen was, dat de lokale democratie zo optimaal mogelijk moet functioneren. Dit wijst evenwel niet in alle gevallen in dezelfde richting. In sommige gevallen zal het contact tussen bestuurden en bestuurders gebaat zijn bij een korte afstand in meters gemeten. In andere gevallen kan men naast het gemeentehuis wonen en er in wezen mijlenver van verwijderd zijn. In het voorliggende geval kan men enerzijds stellen dat bij vergroting van Deventer's grenzen een aantal burgers verder van hun gemeentebestuur komen af te wonen, anderzijds kan men zich afvragen of de gemeenschappelijke regelingen, die aan de gedachtengang van Diepenveen's gemeentebestuur zijn verbonden, niet, hoezeer onbedoeld en ongewild, in feite een schijndemocratie betekenen, aangezien de burgers in een veelheid van gemeenschappelijke regelingen de weg niet zullen kunnen vinden.

Deze leden zouden het op prijs stellen indien de Minister zijn oordeel over dit belangrijke facet zou willen geven. Daarbij ware ook onder het oog te zien hoe, indien het voorstel van de Minister tot wet zou worden, het betrekken van de nieuwe inwoners van Deventer bij het bestuur van deze gemeente en in het bijzonder met betrekking tot „hun” gebied optimaal gewaarborgd zou kunnen worden.

Het is duidelijk geworden dat de beide gemeentebesturen van inzicht verschillen over de vraag wáár nu het snelst en het doelmatigst zou kunnen worden gebouwd, een voor Deventer essentiële vraag. Genoemde leden zouden, nu de Minister kennis heeft kunnen nemen van alle stukken die na de indiening van het wetsontwerp nog zijn geproduceerd, gaarne zijn visie daarop vernemen.

Zij vestigden daarbij de aandacht op het omstreeks 27 januari jl. door een aantal gemeenten in de omgeving van Deventer

gedane aanbod om woningen te bouwen en toe te wijzen aan Deventenaren. In deze gedachtengang wordt uitgegaan van een tekort aan gereedkomende woningen voor Deventer van pl.m. 1900 (in de jaren '71 t/m '73), waarin dan als volgt zou kunnen worden voorzien:

Bathman, Diepenveen, Holt en Raalte . . .	861 woningen
Apeldoorn	200 woningen
Colmschate	900 woningen

1961 woningen

Acht de Minister dit voor Deventer een reële oplossing? Wordt zijn oordeel daarover nog beïnvloed door een eventueel aanbod van Diepenveense zijde om het grondgebied van Colmschate aan Deventer af te staan?

Gewestvorming

Sommige leden vroegen, in hoeverre een eventuele gewestvorming een rol bij dit wetsvoorstel speelde. Heeft de Minister overigens reeds bepaalde gedachten over wat een gewest-Deventer zou moeten omvatten?

Verscheidene leden zouden gaarne vernemen, in welk stadium de eventuele gewestvorming rond Deventer zich bevindt. Hebben gedeputeerde staten van Overijssel al een mening over de gewenste omvang van het gewest? Zal daar ook de Gelderse gemeente Voorst bij betrokken worden?

Deze leden wilden met deze vragen overigens niet suggereren, dat zij gewestvorming in alle gevallen zagen als een alternatief voor gemeentelijke samenvoegingen. Het een behoeft het ander niet uit te sluiten.

Vele leden stelden ten slotte de vraag, of de stedendriehoek Deventer-Apeldoorn-Zutphen sociologisch en/of planologisch grote samenhang heeft.

Aldus vastgesteld 15 juni 1971.

FRANSSSEN
 GEERTSEMA
 BERGER
 ABMA
 SCHAKEL
 FIÉVEZ
 VELLENGA
 DE BEKKER
 KROSSE
 VAN HET SCHIP
 GROENSMIT-VAN DER KALLEN
 GOUDSMIT
 VAN THIJN
 HAARS
 WIEGEL
 LABAN
 VERBRUGH.